

Запахи, або Історія одного вбивці (Парфуми) (стислий переказ)

Патрік Зюскінд

ЧАСТИНА ПЕРША

Скорочений стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

У вісімнадцятому столітті жив у Франції чоловік, який належав до найгеніальніших і найогидніших постатей цієї країни. Він народився 17 липня 1738 року прямо біля ятки, де його мати чистила смердючу рибу. У жінки ці пологи були вже п'яті. Усі попередні завершалися тут, і всі діти народжувалися мертві, а може, напівмертві. Їх разом з рибними тельбухами ввечері викидали на звалище. Так мало статися й цього разу, але дитина вижила. Коли Гренуєва мати, жінка років 25, яка хворіла на подагру, сифіліс і легку форму сухот, пішла помитися, дитину почули люди. Під роєм мух, між тельбухами та риб'ячими головами люди побачили хлопчика. Міська влада віддала його одній годувальниці, а матір заарештували, а дізнавшись, що вона дітовбивця, відтіяли голову.

Годувальниці відмовлялися від хлопчика, бо він був ненажерливий. Зрештою маля потрапило в монастир Сен-Мері, де його охрестили, давши ім'я Жан-Батіст Гренуй. Потім дитину віддали годувальниці Жанні Бюссі і платили їй 3 франки на тиждень. Та вона теж швидко відмовилася від дитини, вважаючи її диявольською, бо хлопчик не мав запаху, а відомо ж, що всі маленькі діти приємно пахнуть. Отець Тер'є, якому жінка віддала малюка, теж не мало перелякався Гренуя, який наче обнюхував його. Отець хотів здихатися цього створіння, тому відніс його далеко від монастиря, аж до мадам Гайяр, яка виховувала своїх і чужих дітей. Вона була вдовою, з дитинства мала травму на голові і не відчувала людських почуттів. Все, що її цікавило, це назбирати грошей на старість і смерть.

Для малого Гренуя установка мадам Гайяр була просто благодаттю. Хлопчик вдався витривалим, їв навіть найгіршу їжу, за своє дитинство пережив кір, дизентерію, вітряну віспу, холеру, шестиметрове падіння в криницю і опік грудей кип'ятком. Все це залишило на ньому рубці та струпи, до того ж він мав трохи покалічену ногу й шкутильгав. Інші діти боялися його і уникали. Аж у три роки він став на обидві ноги, перше слово промовив у чотири. Назви предметів, що не мали запаху, він ніяк не міг запам'ятати, а назви предметів він нагромаджував у собі як нюхові поняття. У 6 років він досконало вивчив нюхом своє оточення.

Мадам Гайяр помітила, що Гренуй мав певні незвичайні здібності, але не розуміла, що це все завдяки нюхові. Він, наприклад, міг вільно ходити в темряві, знав, хто знаходиться за зачиненими дверима. Одного разу Гайяр так сховала гроші, що не

могла знайти. Гренуй показав їй місце за димарем, і гроші виявилися там! Жінка подумала, що хлопець може бути для неї небезпечним, тому вирішила позбутися.

Коли Гренуй мав 8 років, а монастир забув за нього заплатити, мадам Гайяр продала його чинбареві на ім'я Грімаль. Хлопець мав виконувати небезпечну роботу: здирати шкіру з забитих тварин, що вже розкладалися, готувати дубильні та фарбувальні розчини і таке інше.

У мосьє Грімалья хлопець був зразком покірливості, невибагливості й працьовитості. Він з'їдав усе, що давали, вечорами його замикали у комірці, де він став на голій долівці. Гренуй щодня здирав шкіри, що тхнули падлиною, вимочував їх, очищав від шерсті, вибілював, викилював, розминав, протравлював, а також колов дрова, носив воду з річки. Через рік він захворів на сибірську виразку, страшну хворобу чинбарів, яка звичайно призводить до смерті. Але Гренуй переніс цю хворобу, тільки на ньому залишилися рубці від карбункулів. Зате у нього з'явилася безцінна перевага – імунітет проти сибірської виразки, так що відтепер він міг навіть подряпанними й закривавленими руками здирати найгірші шкіри.

Коли йому минуло 13 років, Грімаль дозволив ввечері після роботи виходити кудись на годину погуляти. Гренуй почав полювати на запахи: місто Париж було до його послуг. Він принохувався до всього, ніби вперше в житті. Поки що приємні і неприємні запахи були для нього однаковими за цінністю. На багатих вулицях він вловлював запахи парфумів. Вони здавалися йому швидше грубими, швидше розбавленими, ніж вдало скомпонованими, і він знав, що якби мав такі складники, то виготовив би зовсім інакші аромати. Мета його полювань полягала в тому, щоб стати володарем усіх запахів, які тільки мав світ.

1753 року, коли в річницю вступу на престол короля, відбувався феєрверк, Гренуй був правому березі річки і раптом вловив витончений і ніжний аромат. Він мусив його дістати і скоро зрозумів, що аромат лине з другого берега. Гренуй перейшов міст і зайшов у якийсь двір на вулиці де Сен, де дівчинка років 13–14 чистила сливи. Запах йшов від дівчинки. Хлопець не міг повірити, що такий вишуканий запах може йти від людини. Він підкрався і задушив її, а потім поклав і насолоджувався запахом.

Повернувшись у свою комірчину, хлопець тремтів від щастя і не міг спати від повного блаженства. Тієї ж таки ночі він розклав у своїй пам'яті всі запахи нагарні, погані, тонкі, грубі, духмяні.

На той час у Парижі був добрий десяток парфумерів. Один з них жив на мосту Міняйл, що з'єднував правий берег з островом Сіте. Цей міст був з обох боків так щільно забудований чотириповерховими будинками, що поміж них не видно було річки. Міст Міняйл вважали однією з найкращих торгових адрес міста, бо там були найкращі крамниці. В одній з крамниць хазяйнував парфумер і рукавичник Джузеппе Бальдіні. У крамниці був дуже широкий вибір і такий хаос запахів, що деякі відвідувачки непритомніли. Джузеппе Бальдіні все більше втрачав популярність і покупців, тому часто ходив до старих дам і пропонував свою продукцію.

Недавно граф Верамон зробив у Бальдіні замовлення на ароматизацію іспанської

шкіри. Бальдіні намагався створити для цього новий аромат, та він ніколи не вмів створювати парфуми. А останнім часом популярності набули парфуми "Амур та Псіхея" парфумера Пелісьє, конкурента Бальдіні. Таємно купивши парфуми Пелісьє, Бальдіні намагався визначити складники, а потім удосконалити парфуми і показати усім, що Пелісьє халтурник. Та в Бальдіні нічого не виходило. Він уже вирішив продати будинок і крамницю на мосту, як раптом у нього опинився Гренуй. Хлопець саме приніс Бальдіні шкіри, які той раніше замовив.

Вперше зайшовши до парфумерної крамниці, Гренуй вирішив, що саме тут його місце. Він сказав Бальдіні, що хоче тут працювати. Бальдіні відповів, що вже має помічника, а учень чинбаря нічим йому не пригодиться. Коли Гренуй раптом сказав, що Бальдіні пахне "Амуром та Псіхеєю", бо в його кишені є хустинка, просякнуту цими парфумами, Бальдіні був вражений. Хлопець сказав, що ці парфуми погані, але він може зробити кращі. Гренуй назвав усі складники. Бальдіні дозволив хлопцю приготувати парфуми. Гренуй створив аромат ідентичний з "Амуром і Псіхеєю". Потім він удосконалив ці парфуми, і Бальдіні назвав їх "Неаполітанська ніч".

Наступного ранку Бальдіні викупив Гренуя у Грімалю за 12 ліврів. З придбанням Гренуя торговельний дім Джузеппе Бальдіні почав зазнавати національного, а то й європейського визнання. Бальдіні замикався в майстерні зі своїм новим учнем і "витягав" з нього все нові і нові аромати.

Гренуй за цей час вивчив мову парфюмерії, опанував назви ароматичних речовин, що були у майстерні, навчився самостійно записувати формули своїх парфумів і перетворювати чужі формули в парфуми. Запахи, які він міг виготовити у Бальдіні, були дитячою забавкою у порівнянні з тими, які він носив у собі і які мав намір у майбутньому реалізувати. Але для цього, він мусив знати прийоми, за якими виготовлялися ароматичні речовини. Гренуй ще вмів фізично здобувати окремі запахи.

Час від часу, коли на ринку можна було дешево придбати свіжі квіти, Бальдіні витягав свій великий мідний перегінний куб з конденсатором, з допомогою якого колись дистильовав лаванду. Так Гренуй освоїв спосіб дистильовання. Йому вдалося видобути олію з деяких квітів, але були такі речовини, для яких цей спосіб зовсім не годився. Гренуй спробував, наприклад, дистильувати запах скла, латуні, землі, свого волосся, та нічого не виходило. Він не розумів, що для субстанцій, в яких ефірна олія була відсутня, такий метод – справжнє безглуздя.

Коли хлопець усвідомив це, то сильно захворів. Він мало не помер, та коли дізнався від Бальдіні, що, окрім вичавлювання та дистиляції, є ще гарячий, холодний і жировий анфлюкраж, то скоро одужав.

Ще 3 роки хлопець прожив у Бальдіні. За цей час старий розбагатів, став найвизначнішим парфумером Європи, придбав ще один дім на мосту Міньял. Гренуй отримав грамоту підмайстра і покинув Париж. Це було навесні, рано-вранці якогось травневого дня. Того ж дня, точніше вночі, міст Міньял завалився. Джузеппе Бальдіні та його дружина Тереза, а також все їхнє багатство, крамниця, сировина, майстерня, заповіт зникли у річці. Залишилася лише суміш запахів, які впродовж іще багатьох

тижнів ширилися за течією Сени від Парижа до Гавра.

*Скорочений стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу*

ЧАСТИНА ДРУГА

Покинувши Париж, Гренуй відчув, що звільняється від людських запахів. Впродовж 18 років його пригнічували густі, липкі людські випари. Він подався в глиб країни і десятою дорогою обходив не лише міста, а й села, де міг зустріти людей. Упродовж тижнів не зустрічав він ані душі. І от він знайшов найвіддаленішу від людей місцину у всьому королівстві. Вона була в провінції Овернь, на висоті 2000 метрів, на верхів'ї вулкана Плон-дю-Анталь. Гренуй викарабкався на гору однієї серпневої ночі 1756 року. На горі він знайшов печеру, де влаштував собі житло. Тут він віднайшов щастя. Харчувався Гренуй ящірками, мохом, комахами. Майже весь час він лежав і уявляв себе Великим Гренуєм, який має володіння, доглядає їх, а після праці п'є найприємніші аромати-напої.

У печері Гренуй провів 7 років. Та якось він зрозумів, що у нього самого немає ніякого запаху. Навіть лахміття, у якому він провів 7 років, не мало його запаху. Печера теж ним не пахла. Гренуй був переляканий до смерті.

Після того він пішов на південь. Його жахливий вигляд лякав селян, адже волосся віросло до колін, ріденька борода – до пупа. Його нігті нагадували пташині пазурі, а на руках і ногах, там, де тіло не прикривало лахміття, клаптями облазила шкіра.

У П'єрфорі його зловили і повели до бургомістра. Гренуй пред'явив свою грамоту підмайстра і збрехав, що під час мандрівки на нього напали розбійники, затягнули до печери і протримали там у полоні цілих 7 років. Бургомістр доповів про цей випадок маркізу де ля Тайяд-Еспінасу, який займався різними науками. Останнім часом маркіз захоплювався теорією про залежність вітальності від землі. Він вважав, що життя могло розвинутися тільки на певній відстані від землі, оскільки сама земля постійно виділяє тлінний газ, який пригнічує вітальні сили і рано чи пізно повністю їх паралізує. Тому всі живі створіння за допомогою росту намагаються віддалитися від землі. Почувши про те, що в П'єрфорі об'явився індивід, який 7 років провів у печері, де його повністю оточував елемент розкладу – земля, маркіз де ля Тайяд-Еспінасс нестямно зрадів і звелів негайно привести Гренуя до себе в лабораторію, де піддав його ретельному обстеженню.

Маркіз Тайяд-Еспінасс заявив, що може вилікувати Гренуя за допомогою свого винаходу – апарату для вентиляції вітального повітря. Гренуя було поміщено в комірчину зі щільно припасованих одна до одної соснових дощок. Через височенний комин на даху комірчина провітрювалася очищеним від летального газу повітрям, а відпрацьоване повітря вилучалося крізь шкіряний вентиль у підлозі. Гренуєві подавали дієтичні страви, приготовлені з віддалених від землі продуктів: голубиний бульйон, паштет із жайворів, рагу з диких качок, консервовані фрукти з дерев, хліб з високорослих сортів пшениці, піренейське вино, молоко сарни і крем зі збитих яєць від

курей, яких тримали на горищі замку. П'ять днів тривав цей курс дезінфекції та ревіталізації. Потім Гренуя добряче відмили, позрізали нігті на руках і ногах, почистили зуби, поголили, постригли і зачесали, вдягнули у гарний одяг. Після таких заходів Гренуй став схожий на звичайну людину, а маркіз мав шалений успіх, всі повірили у його теорію.

Якось Гренуй вдав, що йому погано від фіалкових парфумів маркіза, бо цей аромат має підземне походження. Але він переконаний, що враз одужає, якщо маркіз дозволить йому для цілковитого знищення запаху фіалки придумати власні парфуми. Маркіза переконала тонка аргументація підопічного, зроблена відповідно його летально-флюїдній теорії.

Так Гренуй опинився у майстерні парфумера на ім'я Рунель. Там Гренуй створив для себе людський запах, використавши, крім квіткових олій, котяче лайно, шматок зіпсованого сиру, протухле яйце, свинячу шкурку. Два флакони цих "парфум" Гренуй сховав для себе, а потім створив ще одні парфуми, подібні до перших; вони також склалися із свіжих квіткових елементів – вже без смердючої основи.

Маркіз де ля Тайяд-Еспінасс був у захопленні від нових парфумів. Гренуй вручив йому обидва флакони зі звичайними квітковими парфумами.

Перед тим як маркіз мав представити публіці нового Гренуя, хлопець на парфумився своїм людським ароматом, і люди прийняли його чудово. За допомогою Гренуя маркіз Тайяд-Еспінасс переживав найвеличнішу годину свого життя.

Гренуй ще кілька тижнів залишався в Монпельє. Він став досить знаменитим, натренувався у вмінні говорити, навчився майстерно брехати. На початку березня він втік.

Скорочений стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Гренуй прийшов на південь, у місто Грас. Уже кілька десятиріч воно було безперечною столицею виробництва й торгівлі ароматичними речовинами, парфюмерними товарами, туалетним милом та олією різних сортів. Гренуй хотів тут опанувати майстерність виробництва пахощів.

Під одним з будинків міста він відчув страшенно гарний запах, що линує з садку. То був запах дівчинки, ще дитини. Гренуй вирішив почекати 2 роки, поки її аромат дозріє й набереться такої сили, перед якою всі будуть безпорадні.

Гренуй найнявся на роботу до молодої вдови, пані Арнульфі. Хлопець відразу зрозумів, що вона жінка заможна, розсудлива й практична, а перший підмайстер на ймення Дрюо – її коханець.

Була саме пора нарцисів, коли Гренуй почав працювати. Квіти засипали у смалець та яловичий лій, розігрівали цей жир, потім охолоджували. Так робили багато разів, кожного разу використовуючи нові квіти. Коли жир був досить насичений ароматом, вариво перетворювалось у запашну помаду. Пані Арнульфі продавала її або наказувала

Дрюо перетворити всю продукцію в рідкий концентрат. Тоді помаду розігрівали в закритих тиглях, розводили найчистішим винним спиртом, а коли суміш охолола, спирт зливали. Виходило щось на кшталт парфумів, надзвичайно інтенсивних. Таким чином аромат удруге змінював середовище. Потім, заливши ароматизований алкоголь у невеличкий перегінний апарат, Дрюо повільно дистиллював його на слабкому вогні. Те, що лишалося після звітрювання спирту, була крихітна кількість безбарвної рідини. Достатньо було розчинити одну краплю цієї есенції в літрі спирту, щоб оживити запах цілого луку квітів.

У квітні вони мацерували дрік та апельсиновий цвіт, у травні – троянди. Гренуй працював, як кінь, Дрюо все частіше дослухався його і часто довіряв усю роботу. В кінці липня почалася пора жасмину, в серпні – нічних гіацинтів. Аромат цих ніжних квітів збирали за допомогою холодного жиру. Холодний анфлераж був найрафінованішим і найдійовішим способом отримування ніжних ароматів.

Восени і взимку у майстерні поспокійнішало. Дрюо і пані рідко там з'являлися, тож Гренуй створював для себе різні аромати. Спочатку він скомпонував собі запах непомітності, потім запах, що додавав йому певного нахабства. Під прихистком різноманітних пахощів, Гренуй нарешті присвятив себе своїй справжній пристрасті: полюванню на запахи. Спершу він почав з видобування ароматів неживих речей, а потім ловив зимових мух, личинок, щурів, кошенят і топив їх у розігрітому жирі. Ночами він пробирався до хлівів, аби на кілька годин обгорнути просмальцьованими простирадлами корів, кіз та поросят. Тварин він мусив убивати.

Та Гренуй прагнув аромату конкретних людей: тих надзвичайно рідкісних особистостей, що надихали на любов. Вони й стали його жертвами.

У січні вдова Арнульфї одружилася зі своїм першим підмайстром Домініком Дрюо. Гренуй став першим і єдиним підмайстром.

Рік розпочався жовтим потоком касій, гіацинтами, фіалками та наркотичними нарцисами. Якось недільного березневого дня він пішов перевірити аромат дівчини, на яку вирішив чекати. Запах дівчини набрався сили, не втрачаючи ніжності. Гренуй був сповнений щастям коханця. Звичайно, він любив не дівчинку, а її аромат.

Вночі, лежачи у своїй халупі, Гренуй вирішив на довго зберегти цей запах і залишити його не чистим, а додати речовин, які протримають його довше. Звичайно, для оформлення, для основного, середнього та завершального відтінку, для загострення та фіксації не годилися ні мускус, ні цибетин, ні трояндова олія чи амбра, це зрозуміло. Для таких парфумів, людських парфумів, потрібні були інші інгредієнти.

У травні того ж року в трояндовому полі знайшли роздягнений труп 15-річної дівчинки. Вона була вбита дрючком по потилиці. Дівчинка була неймовірно вродлива. Невдовзі після початку збору жасмину сталися ще два вбивства. Жертвами знову були чорняві красуні, знову голі, обстрижені; з тупими ранами на потилиці лежали вони серед польових квітів. І знову злочинець не лишив ніяких слідів. Люди вже не знали, на кого й думати. Городяни організували в кожному кварталі нічну сторожу. Лейтенант поліції посилив варту біля брам. Проте всі ці заходи нічого не давали. За кілька днів

після подвійного вбивства знову знайшли труп дівчинки.

Влітку не минало тижня, щоб не знайшли трупа. Й щоразу це були юні дівчата, красуні. Люди були налякані. Лікар виявив, що всі дівчата були незаймані. Дивним чином ця звістка ще дужче розпалила страхи, бо кожен сам собі вважав, що дівчаток було зґвалтовано. Єпископ навіть виголосив вбивці анафему. Це несподівано вплинуло. Наступного дня вбивства припинилися. Жовтень і листопад минули без трупів.

Нарешті відновився нормальний ритм громадського й приватного життя. Але був у Грасі чоловік, який не довіряв цьому спокоєві. Його звали Антуан Ріші, він займав посаду другого консула, був у міста найбагатшим, був удівцем і мав красиву доньку на ймення Лора.

Найкоштовнішим своїм скарбом Ріші вважав доньку. Вона була його єдиною дитиною, мала 16 років, темно-руде волосся й зелені очі. Минулого року, під час отих убивств, вона була ще дитиною, а тепер, коли піросла і стала дівчиною, Ріші охопив справжнісінький страх.

Він вирішив перехитрити вбивцю. Ріші зробив вигляд, що їде з дочкою до Гренобля. На очах у мешканців міста він проїхав біля брами Кур, але поїхав зовсім не до Гренобля. Він з Лорою та служницею повернувся у напрямку Кабрі, де вони влаштували обідню перерву й рушили далі на південь. Наступного дня Ріші хотів, щоб їх із Лорою переправили на Лерінські острови, на меншому з яких стояв добре укріплений монастир Сент-Оноре. Там ченці мали переховувати дівчину до її заміжжя, яке батько надіявся влаштувати дуже скоро.

Надвечір вони спинилися переночувати у маленькому містечку Напулі. А тим часом Гренуй вловив запах міста, у якому бракувало аромату Лори. Коли Дрюо розповів під час обіду, що вранці другий консул та його донька подалися дванадцятьма мулами до Гренобля, Гренуй побіг до брами Кур. Там він запитав вартових, яким шляхом помандрував другий консул. Постовий кивнув на північ. Гренуй побіг до своєї повітки, взяв полотнину, горнятку з помадою, лопаточку, ножиці й гладенького дрючка з оливкового дерева та й вирушив негайно в путь, тільки не до Гренобля, а за вказівкою свого носа: на південь.

Запах дівчини привів його до Напулі, швидше за Ріші. Гренуй зайшов до заїзду і залишився там ночувати у хліві, збрехавши, що він помічник дубильника з Ніцци і їде до Марселя.

За дві години прибув Ріші з дочкою і служницею. Він видавав себе за дворянина із Кастеллани; завтра хотів переправитися на Лерінські острови. Хазяїн сказав, що у заїзді ночує лише підмайстер дубильника з Ніцци, але в хліві. Ріші пішов у хлів і побачив у кутку непоказного чоловіка, який міцно спав.

Після вечері батько замкнув Лорі у її кімнаті і спокійно ліг спати. Тим часом Гренуй приготував усе для злочину. Він витяг полотнину, намастив її жиром, згорнув намащеним досередини. Взяв лопаточку, ножиці й дрючка і вислизнув надвір. Там він дістав драбину і пробрався до напіввідчиненого вікна дівчини.

Гренуй проник до кімнати, убив дівчину, роздягнув і загорнув у полотно. Волосся

зістриг і загорнув у її нічну сорочку. Почекавши кілька годин, він здер полотно, зібрав рештки жиру лопаточкою. Останні мазки помади витер Лориною спідньою сорочкою, протер усе тіло з голови до ніг, старанно вибируючи рештки її аромату. Він не потрудився навіть прикрити труп. Драбиною спустився на подвір'я і втік.

Зранку Антуан Ріші виявив тіло дочки. Звістка про вбивство Лори Ріші швидко облетіла Грас та його довкілля. Після вбивства почався розшук злочинця. Його бачили. Очевидно, то був отой дивакуватий підмайстер-дубильник, що ночував у хліві заїзду Напуля. Було схоплено кількох підмайстрів-дубильників у Грасі, Опіо та Гурдоні, з яких один мав нещастя шкутильгати. Його збиралися вже піддати катуванню, коли на десятий день службовець міської охорони розповів, що біля брами Кур якийсь чоловік розпитував про шлях, яким того ранку поїхав другий консул зі своїм почтом. Він також помітив, що цей чоловік помітно шкутильгав.

За годину по тому Гренуя заарештували. У його повітці знайшли сукні та волосся усіх 25 дівчат. Знайшовся дрючок, яким жертви були вбиті, і полотняна мандрівна торба. На суді Гренуй лише повторював, що дівчата йому були потрібні, тому він їх і вбивав. Судді вважали його душевно хворим. Суд постановив, що Гренуй повинен бути виведеним до міської брами Кур і там, обличчям до неба, прив'язаним до дерев'яного хреста, отримати 12 ударів залізним прутом по живому тілі, які роздроблять йому суглоби рук, ніг, стегон та плечей, а потому висіти на хресті аж до смерті.

Перед катуванням Гренуй весь час спав. Тим часом майдан біля брами Кур готували для страти. Теслі будували ешафот, а кат, пан Папон, якому вже кілька років не доводилося ламати кістки жодного злочинця, замовив собі в коваля важкого чотиригранного залізного кийка й пішов з ним на різницю, щоб випробувати на тушах тварин свої удари.

Громадяни готувалися до події, як до величезного свята. Антуан Ріші попросив віддати йому волосся та одяг своєї доньки. Він поніс їх до Лориної кімнати, поклав на доньчине ліжко і не залишав кімнати цілий день і цілу ніч. Ріші хотів бачити Гренуя тільки під час страти, коли той лежатиме на хресті і на нього впаде дванадцять ударів. А коли люди розійдуться, він вартуватиме, дивлячись йому в очі, поки ця гадина не здохне...

На страту зібралося добрих 10 000 людей. Десь о третій з'явилися пан Папон та його помічники. Помічники внесли хрест. О четвертій почала заповнюватися трибуна. Можна було побачити багато шляхетних осіб. Ріші прийшов у всьому чорному. Останнім прийшов єпископ. Згодом приїхав парокінний візок – закритий екіпаж лейтенанта поліції. Звідси вийшли лейтенант поліції, за ним – офіцер охорони і, нарешті, Гренуй у святковому одязі.

Раптом сталося щось подібне до дива. Усі люди переймалися непохитною вірою: Гренуй аж ніяк не може бути вбивцею. Їх охопило нездоланне почуття симпатії, ніжності, несамовитої закоханості, ще бозна-чого, можливо, навіть кохання до вбивці. Офіцер охорони та лейтенант, усі почесні особи дали волю почуттям. Єпископ віддався релігійному екстазові. Люди дедалі безсоромніше віддавалися почуттям, викликаним

з'явою Гренуя. Усі вважали Гренуя найкращим, найпривабливішим і найдосконалішим створінням, яке тільки можна собі уявити. Зрештою страта перетворилася на найбільшу вакханалію. Усі злягалися з ким попало. Це було жахливо.

Гренуй стояв і посміхався, бо спромігся зробити себе улюбленцем світу. Так, він – Великий Гренуй. Він був справді таким, як колись у своїх самозакоханих фантазіях. У цю мить Гренуй переживав найбільший тріумф свого життя. І він видався йому жахливим, бо Гренуй не мав з того жодного задоволення. В ту мить, коли він вийшов із екіпажу на осяяну сонцем площу, із запахом парфумів, що збуджують людську любов, із запахом, над яким він працював протягом двох років, у ньому знову повстала вся огида до людей. Йому хотілося, щоб тепер вони його убили. Раптом Ріші вискочив перед Гренуєм, припав до його грудей і, плачучи, шепотів: "Прости мені, мій сину, мій любий сину, прости мені!" Гренуй утратив свідомість і впав додолу.

Отямився Гренуй у ліжку Лори Ріші. Ріші сказав, що муніципальна рада скасувала вирок, усі свідки зреклися показань. Гренуй може стати його сином і спадкоємцем. Коли Ріші вийшов, Гренуй втік.

Мешканці Граса прокинулися в жахливому похміллі. Усі було соромно. По обіді відбулося засідання Муніципальної ради, де вирішили негайно прибрати трибуну й ешафот. Одночасно відбулося засідання суду. Магістрат вирішив розпочати новий процес проти досі невідомого вбивці 25 дівчат у районі Граса. Вже наступного дня заарештували Домініка Дрюо, у халупі якого було зрештою знайдено одяг і волосся всіх жертв. Його повісили. Життя знову потекло звичним річищем.

Скорочений стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

25 червня 1767 року Гренуй був уже в Парижі. То був найспекотніший день року. Було точнісінько так, як у день Гренуєвого народження. Він прийшов на Кладовища невинних. Навкруги не було видно жодної живої душі. Трупний сморід став таким важким, що пощезали навіть могильники. Лише за північ тут почала збиратися всіляка потолоч: злодії, вбивці, розбійники, проститутки, дезертири, неповнолітні злочинці. Гренуй став перед ними і вилив на себе всі парфуми.

Вони відчували непереборну тягу до цієї людини-янгола. 20 чи 30 людей оточили Гренуя. Кожен хотів доторкнутися до нього, урвати собі бодай шматочок від нього. Вони позривали з нього одяг, повидирали волосся, здерли шкіру з тіла, обскубли його, вп'яли кігті й зуби в його м'ясо, напавши на нього, мов гієни. Ножами і сокирами люди знищили Гренуя до останньої кісточки.

Коли канібали знову зібралися біля вогнища, то не наважувалися поглянути одне на одного. Вони думали, що на таке страхіття не будуть спроможні ніколи й нізащо. Та раптом в їхніх похмурих душах заворушилося щось приємно-світле. Вони надзвичайно пишалися собою. Вони вперше зробили щось із любові.

*Скорочений стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу*